

השנין] ואחד בלבד באמצע, חזיאן לרועה כמאן דקאי הכא וקרינן ביה "מונה", רואים אנו את הרועה כאילו עומד הוא באמצע – היות ועתיד הוא לבוא שם ולקחת את הבהמה – והרי אם היה עומד באמצע יכול היה לראות ששה עשר מיל מכאן וששה עשר מיל מכאן, ולכן מצטרפות כל הבהמות

שבשלשים ושנים המיל לחיוב מעשר. (15)

מיתבי לרב:

נח-א

היה לו חמש בהמות בכפר חנניה, וחמש בהמות בכפר עותני הרחוקה מכפר חנניה שלשים ושנים מיל, אין מצטרפות, עד

חמש חזיין לאיצטרופי להכא ולהכא, דכי אזיל רועה גבי הא דבאמצע שלטא עיניה ששה עשר מיל להכא וששה עשר מיל להכא, ומצטרפי, דקרינן ביה מונה דמצי חזי להכא ולהכא. והמתבאר מדבריו, דזה לא אמרינן שיצטרפו אלו שבאמצע עם אלו לחיבם, ויצטרפו גם עם האחרים לצרפם, ומשום שאם מצטרפים הם לכאן, אין הם מצטרפים לכאן. אך הגדר הוא, שבאמת הרי אילו היה הרועה באמצע, מן הדין היה לצרף את כל הבהמות שבשטח שלשים ושנים מיל, שהרי עינו שולטת בכולן, אלא שבסתם, רואים אנו את הרועה כאילו עומד הוא מצד העדר [אם כי הסברא צריכה ביאור]. וטובר רב, שכדי להחשיב את הרועה כאילו עומד הוא באמצע, צריך שיהיו בהמות באמצע כדי צירוף מזה וכדי צירוף מזה, ואז מצטרפות כל הבהמות כאחד לחיוב אחד של מעשר. ונמצאת סברתו של רב כעין סברתו של שמואל, שרואים אנו את הרועה כאילו עומד הוא באמצע, אלא שנחלק רב עליו, מה הוא שיעור הבהמות שבאמצע כדי שנחשיב את הרועה כעומד באמצע.

אך הרש"ש כתב: המתבאר מפירושו רש"י הוא, דלרב האמצעי מצטרף עם כל אחד מהצדדים, אבל זה אין בו כח שעל ידו יצטרפו גם הצדדים זה לזה. והנה לשון הרע"ב הוא: שאם היה לו עדר באמצע אותן האמצעיות מצטרפות את הצדדים. והלשון מגומגמת, ויש לפרשה: מצטרפות [במחיקת הטי"ת] את הצדדים, ויש לפרש: מצטרפות עם ["את" מלשון "עם"] הצדדים, ושני פירושים אלו בדברי הרע"ב הן הן שני הפירושים שנזכרו לעיל. וכתב הרש"ש לפרש את דברי הרע"ב כפירוש שני, וחלק על התוספות יום טוב, ראה שם.

15. כתב רש"י: חמש מכאן וחמש מכאן ואחת באמצע, אף על גב דהך חדא לא חזיא למנינא, הואיל ורועה אורחיה למיזל התם ולאתיין, דמיא כמאן דקאי התם וקרינא ביה מונה, וכל שכן ארבע מכאן וחמש מכאן ואחת באמצע דהך חזיא לצירופא דמנינא, [ואף בלא טעם ד"חזיאן"].

והנה מה שכתב רש"י, דחזיאן הוא משום שהרועה עתיד לבוא לשם, הוא מוכרח מהמשך הסוגיא. אך מה שכתב רש"י דשמואל חלוק על רב בחמש מכאן וארבע מכאן ואחת באמצע שהכל מצטרף, ואפילו בלא הסברא דחזיאן, זה הוא דבר הצריך לימוד, מנין זאת לרש"י, וגם הגמרא לא נתנה שום טעם לזה, שהרי טעם ד"חזיאן" הוא טעם אחר.

ובזה ניחא היטב לשון המשנה: היו בין אלו לאלו שלשים ושנים מיל אין מצטרפין, דמשמע ששיעור ההצטרפות הוא שלשים ושנים מיל, ולא ששה עשר מיל. ולפי הביאור הנזכר מתבאר, שאכן כן הוא, שפעמים השיעור הוא ששה עשר מיל ופעמים השיעור הוא שלשים ושנים מיל, והבחון הוא אם היו בהמות באמצע כדי צירוף לכאן ולכאן.